

Owen skrev redan i december 1813 och ansökte om ett sådant lån; hans ansökan bifölls av Kommerskollegiet i januari 1814. För varje lån skulle en garant lämna sitt godkännande genom en revers.[88] Hans första lån från Manufakturdiskontfonden var på 6 200 riksdaler banko och lämnades i mars 1814. John Burgman ställde upp som garant. Vid årets slut hade Owens låneskuld ökat till 12 200 riksdaler, och året därpå var den uppe i 19 200 riksdaler.[89]

De lån man kunde få från Manufakturdiskontfonden var större än de från Jernkontoret. En komplikation var att det största samlade belopp som någon fabrikant fick vara skyldig något år berodde på värdet av tillverkningarna föregående år. Om intäkterna varierade mycket kunde detta ställa till problem.

Burgman fortsatte att ställa upp som lånegarant, och Owen behöll en personlig kontakt med honom ända fram till hans död i februari 1833. Burgman önskade bli begravd på Norra begravningsplatsen och att ett järnstaket gjutet av Owen skulle inhägna hans viloplats. Han ville också att en ung ek från Djurgården skulle planteras där. Så blev det också.[90] Gravplatsen gjordes sedan till en familjegrav för släkten Fredholm.

Patenterade tröskverk och mudderverk

En metod att säkra en viss produktion var och är förfarande att söka patent som ger ensamrätt på en ny uppfinning. Möjligheten att ge en uppfinnare ett tidsbegränsat patent hade införts i England redan på 1600-talet. Ett exempel är det 25-åriga patent som James Watt fick på sin ångmaskinskonstruktion 1775.

Även i Sverige kunde uppfinnare få patent eller Pri-

vilegium Exclusivum som det här kallades, men detta hade mest införts för att svenska fabriker skulle få egna produkter att tillverka. Senare på 1700-talet fick industristödet en annan form och på 1810-talet lanserades en utvidgad patentform. Man kunde få ett Privilegium Exclusivum för en viss produkt inte bara om man själv uppfunnit den utan också om den tidigare tillverkats i något annat land.

Samuel Owen var tidig med att sända in patentansökningar till Kungl. Maj:t. Redan 1810–1811 hade han börjat tillverka tröskverk av engelsk modell, och han köpte olika typer av gjutgodsdetaljer till dessa från Åkers styckebruk.[91] Han vidareutvecklade denna produkt i sin verkstad de följande åren. I början av augusti 1813 skickade Owen in en ansökan att få patent i 20 år på en flyttbar tröskmaskin som kunde drivas av en eller två hästar i en hästvandring. Den mekaniska tröskmaskinen bestod av ett cylindriskt kärl av plåt med falsar som vreds runt av en axel. Owens patentansökan beviljades, och under de följande åren lär hans verkstad ha tillverkat över 1 000 sådana tröskverk. Redan 1815 tillverkade den 14 större och 60 mindre tröskmaskiner till ett värde av 24 000 riksdaler banko, mer än en tredjedel av hela årets produktion.[92]

I september 1815 lämnade Samuel Owen in två andra patentansökningar. I den ena tog han upp olika metoder att driva ångfartyg. Vad den ledde till tas upp i avsnittet Ångbåtsbyggaren. I den andra föreslog Owen att man skulle använda en ångmaskinförsedd pråm för att muddra och gräva kanalsträckor. Owen hade bifogat ritningar och begärde att få patent på sin uppfinning i 20 års tid.[93] Både Vetenskapsakademien och Kommerskollegium tillstyrkte Owens ansökan och den beviljades ett år senare.

Muddringsmetoden användes sedan första gången vid den stora upprensningen av Väddö kanal som inleddes 1820. Arbetet med denna upprensning och fördjupning av kanalen leddes av den nya statliga Kommissionen för strömrensning i rikets norra provinser. Den beställde ett mudderverk med ett maskineri på 20 hästars kraft från Owens verkstad i mars 1820. Det skulle ha två armar, vardera försedda med ett paternosterverk med 20 järnskopor som kunde sänkas ner i önskad riktning. Varje skopa skulle kunna ta upp 20 kubikfot muddermassor.[94]

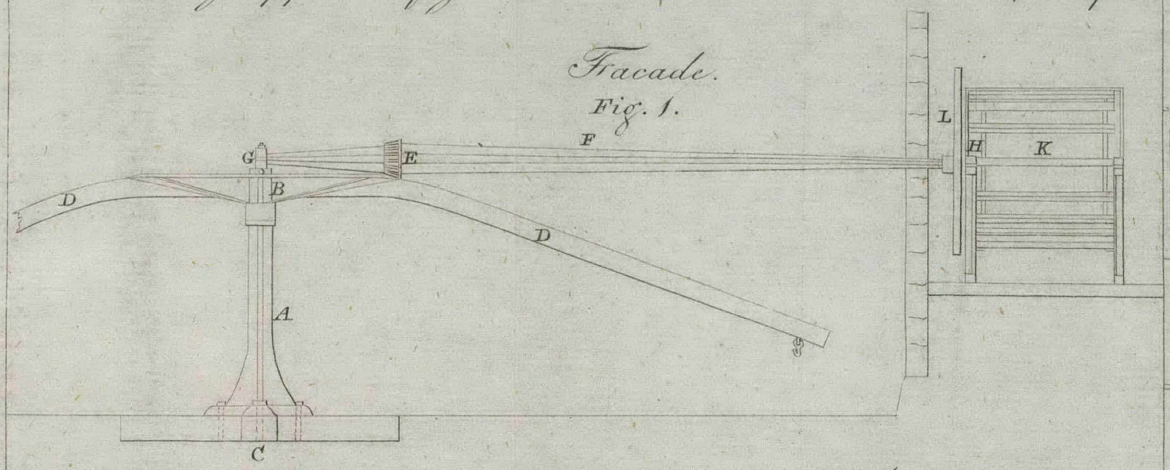
Mudderverket var helt klart 1821 och sattes genast i arbete. Det fick sedan en lång användning och var i drift i Väddö kanal ännu 1837. Ångpannan förnyades ett par gånger och skrovet reparerades, men ångmaskinen fungerade hela tiden. År 1842 flyttades mudderverket till flottans station i Stockholm, men vad som sedan hände med det är okänt.

Samtidigt med muddringsarbetet i Väddö kanal inleddes en omfattande muddring av delar av Göta kanal. Kanalbolagets ledande man Baltzar von Platen tog hit den engelske ingenjören Daniel Fraser för att installera ett mudderverk som man år 1820 köpte in från England. Relationerna mellan Samuel Owen och Baltzar von Platen var redan tidigare mycket ansträngda och förbättrades inte av att Samuel Owen inte fått

MOTSTÅENDE SIDA:
Owens patenterade tröskverk.

Ritning uppå en flyttbar Tröskmachine inrättad at drifvas af en a två Dragare.

Fig. 1. Fracade.

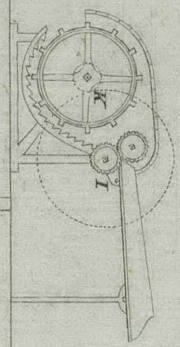

Fig. 5.

Fig. 6.

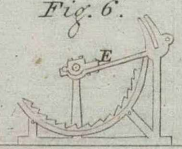

Fig. 4.

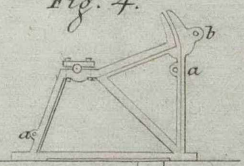
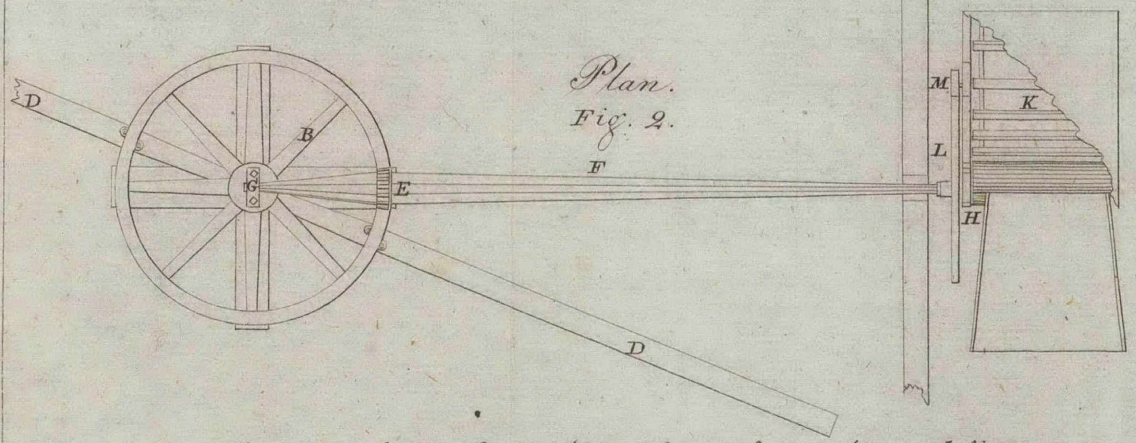

Fig. 2. Plan.

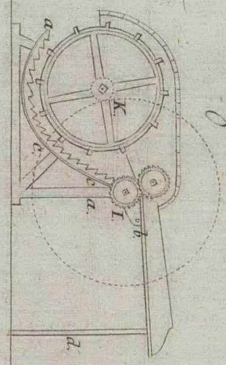
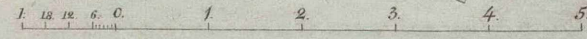
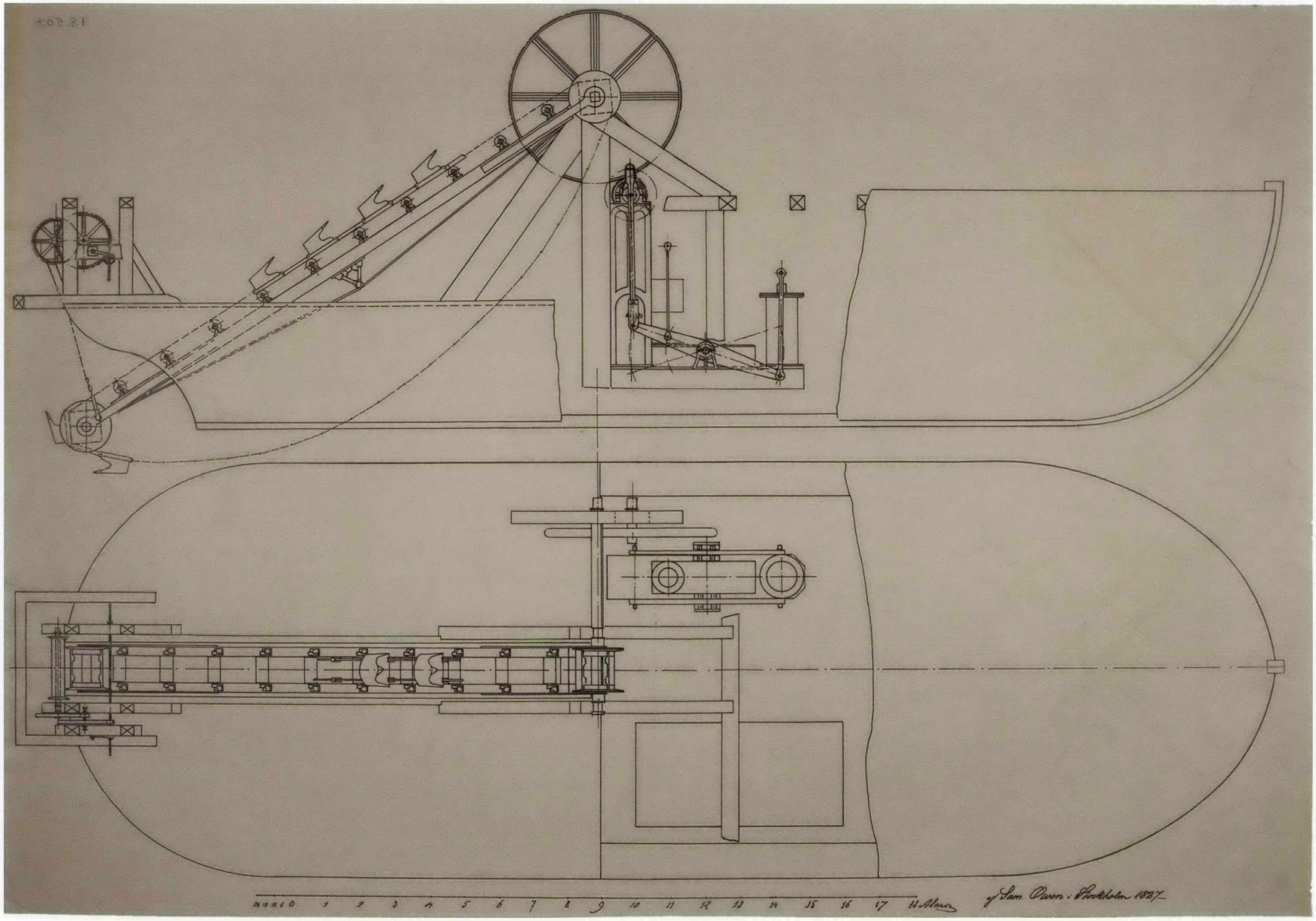

Fig. 3.

Oewns ritning till mudderverk 1827.

lämna något bud på mudderverket till Göta kanal, trots att han utvecklat och fått patent på ångdrivna mudderverk.

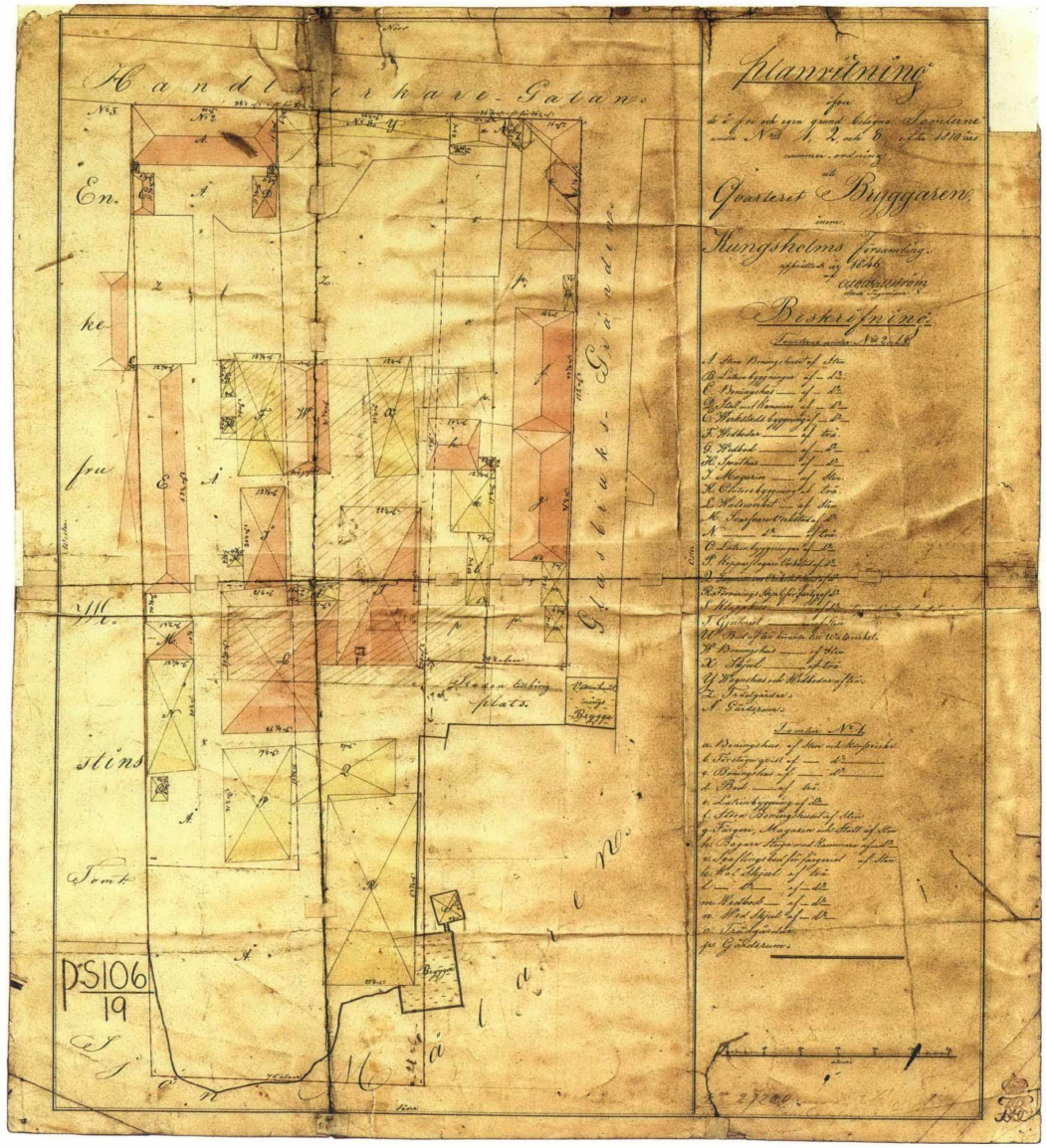
Samuel Owen fick dock år 1826 beställning på ett andra mudderverk med ångmaskin, som levererades till Hjälmare kanalverk.[95]

Verkstaden byggs ut

Ett problem för Samuel Owen var att han de första åren inte kunde skeppa varor till och från sin fastighet, trots att denna gick ner till Riddarfjärden. Där var nämligen vattnet grunt fram till en klippa ute i sjön med ett kummel. Owen skrev 1813 till Byggningskollegiet och begärde att få friköpa sjöplatsen utanför sina tomter och fylla ut området fram till detta kummel. Kollegiet tillstyrkte hans ansökan, och magistraten medgav i november 1813 att Owen fick köpa sjöplatsen för 400 riksdaler banko.[96]

År 1814 beslöt Owen att bygga ett helt nytt gjuteri på den östra tomtdelen. Han skickade in en ritning över sitt förslag till Byggningskollegiet som godkände det med några tilläggskrav.[97]

Ett problem ur brandförsäkringssynpunkt var om den utökade verksamheten skulle störa färgeriet på grannfastigheten öster om Owens fastigheter, vilken tillhörde silkesfärgaren Eric Bäckström. För att undvika problem köpte Owen i juli 1816 även denna fastighet för 9 500 riksdaler banko. Han etablerade inte

Planritning över Owens fastigheter på Kungshomen i utbyggt skick. Glasbruksgatan heter idag Samuel Owens Gata.